Με εκατομμύρια νεκρούς Δον Κιχώτες… (Από «Τα κεραμίδια στάζουν» του Χρόνη Μίσσιου)

Χρόνης Μίσσιος, 1991, σελ. 73-76, *«Τα κεραμίδια στάζουν»*

«Τα κόμματα μας τελείωσαν, Μιχάλη. Χωρίστηκαν κι αυτά σε κεφάλι και κορμί, σε αρχηγούς και οπαδούς. Μόνο όσοι γουστάρουν να ασκούν εξουσία και να εξουσιάζονται, όσοι νοιώθουν μοναξιά και ανασφάλεια, ανήκουν πλέον στα κόμματα, από κοινωνικές εκφράσεις έγιναν κοινωνικά εκτοπλάσματα. Δεν διακονούν την κοινωνία, δεν την απελευθερώνουν, επιβλήθηκαν στην κοινωνία και την δολοφονούν.

Είναι πολύ εύκολο, ξέρεις, και αφάνταστα ανακουφιστικό, να εκχωρείσαι, να απαλλάσσεσαι από πάσαν ατομικήν ευθύνην. Κι εδώ που τα λέμε, τα αδιέξοδα όπου μας οδήγησαν -και που με κομπασμό τα ονομάζουν «πολιτισμό» – οι επιλογές του ανθρώπου, εξαντλούνται ανάμεσα στον αφηρημένο λόγο του αρχηγού, που καλύπτει όλη την τραγικότητα και την κτηνωδία της πραγματικότητας, στη λατρεία των συμβόλων, στο ανάκλιντρο του ψυχαναλυτή και στο ζουρλομανδύα…

Η απόλυτη ταύτιση της εξουσίας -σκοπών, μέσων και μεθόδων- με μοναδικό σκοπό πώς θα κατακτήσουν μεγαλύτερο κομμάτι εξουσίας και περισσότερους οπαδούς, πώς θα βάλουν τις «μάζες» να δουλέψουν καλύτερα, κατατρώγωντας τα σωθικά τους και δολοφονώντας τη μήτρα που της γέννησε, είναι η κοινή τους συνισταμένη…

Το όνειρο εκατομυρίων ανθρώπων που βίωσαν την πιο βάρβαρη εξουσία των πιο υψηλών ιδανικών: ένα μπουκάλι κόκα κόλα… Γεμίσαμε από λέξεις που δεν κοστίζουνε τίποτα πια, μαρμαρωμένες στο παρελθόν από την κακιά μάγισα της εξουσίας. Ποιος θα τις λευτερώσει; Ποιος θα τις αναστήσει; Ποιος θα τις καθαρίσει από τον τρόμο, την οδύνη και την απάτη;… Γεμίσαμε

από «επαναστάτες» – είναι της μόδας, βλέπεις, δεν κοστίζει τίποτα. Μα όταν μια ζωή η μόνη σου έγνοια είναι πώς θα λαδώνεις την προπέλα που σου βάλανε στον κώλο το σύστημα και οι αρχηγοί, είσαι ένα πια…

Ποιος θα πληρώσει την πίκρα των κομμουνιστών, που μπροστά στον τάφο, δεν έχουν ένα τοπίο να ακουμπήσουν την τρυφερότητά τους;… Μερικοί βολεύτηκαν: «Δεν φταίνε οι ιδέες, μα οι συνθήκες». Μάλιστα. Εν ονόματι του μαρξισμού και του «επιστημονικού σοσιαλισμού». Καημένε Προυντόν, καημένε Όουεν, καημένε Μπακούνιν και όλοι εσείς που δεν σας επιτρέψαμε να φέρετε στην επανάσταση το άρωμα της ευαισθησίας, της φαντασίας και του παραλόγου…

Όχι, δεν ανήκω πουθενά, ούτε ψηφίζω πια. Δεν έχω να δώσω λόγο σε κανέναν, δε θέλω να είμαι αρεστός σε κανέναν, μιας και δε θέλω να πείσω κανέναν, δε θέλω να σώσω κανέναν, δε θέλω καμία νίκη. Είμαι ευτυχής. Δεν έχω καμία πρόταση, δε φοβάμαι καμία απόρριψη, παρά μόνον εκείνη στα μάτια των γυναικών… Μπα, μη θαρρείς πως είμαι λεύτερος. Άλλωστε, ούτε ξέρω πια τι θα πεί η λέξη που στ’ όνομά της θυσιάστηκαν τα υψηλότερα συναισθήματα, αλλά που κάθε αγώνας για την κατάκτησή της παγίωνε την αναίρεσή της, εμπεδώνοντας, όλο και πιο αποτελεσματικά, όλο και πιο πλατιά, την εξουσία μέσα στην κοινωνία.

Θαρρώ πως δεν μπορούμε να μιλάμε πια για ελευθερία, αλλά για μια απελευθέρωση… Ναί… πρέπει να αποκαταστήσουμε τη ζωή μέσα μας. Χωρίς μια βαθιά επανάσταση του είναι μας, αν δεν ξεράσουμε όλη τη φιλοσοφική και ιδεολογική σαβούρα που μας τάϊσε ο «πολιτισμός», δεν πρόκειται να πετάξουμε προς πουθενά… Μην περιμένεις, σου είπα, δεν έχω καμία πρόταση, ούτε γλώσσα να σου μιλήσω. Ένα νεκροταφείο ο λόγος, οι λέξεις με προδίδουν, με παραπέμπουν ξανά στο παρελθόν, στις λογικές κατασκευές του οράματος. Αλλά εμείς ποτέ δεν υπήρξαμε «λογικοί», ποτέ δεν ήμασταν ωφελιμιστές. Γιατί, τότε, τι σκατά ζητάγαμε στα μπουντρούμια, στα βασανιστίρια και στα εκτελεστικά αποσπάσματα, χωρίς να πιστεύουμε στο ουρί του παραδείσου; Εμείς, οι υπερασπιστές της ευτυχίας και λάτρεις

της ζωής και της ελευθερίας; Γιατί δεν κάναμε και μείς τον κοριό, ώσπου να ‘ρθει η μέρα να μας θάψουνε να ησυχάσουμε;…

Όχι! Εμείς που φτάσαμε ως τα έσχατα, πρέπει να ζορίσουμε το μυαλό και το κορμί μας να φτάσει ως την ύψιστη τρέλα της απόλυτης άρνησης, και μέσα από τη φωτιά της εσωτερικής μας αντίστασης να αναστήσουμε την αισθαντικότητά μας, το νόημα και τον αισθησιασμό της ζωής μας… Μπορούμε να το κάνουμε; Να επαναπροσδιορίσουμε τις αξίες της ζωής μας; Ιδού το μέγα φιλοσοφικό ερώτημα της εποχής μας…

Χιλιάδες εξεγέρσεις, επαναστάσεις, πολέμοι, πραξικοπήματα, μεταρυθμίσεις, τεχνολογικές επαναστάσεις, και η ζωή μας κατάντησε μια τραγική περιπέτεια μέσα στην κρεατομηχανή της εξουσίας. Απολέσαμε το «υπαρξιακό μας πρόβλημα», που θα μας βοηθούσε να επαναστατήσουμε ή να τρελαθούμε. Το αίτημα της ατομικής μας ολοκλήρωσης, της εμπραγμάτωσης, της αισθησιακής και συναισθηματικής μας αρμονίας, γίνεται όλο και πιο ανέφικτο, όλο και πιο συρρικνωμένο… Δεν είναι πια δυνατόν να συνενοηθούμε με ιδεολογίες, αλλά μέσα από την ατομική συμπεριφορά και πράξη, τη συλλογική μας συν-κοινωνία, τη συνεργασία, τη συλλογική μας συν-αρμονία, την ατομική μας συν-διαφορετικότητα. Ο λόγος, εσωτερικά φαγωμένος, όπως και η ζωή μας, δεν είναι πια ικανός για συν-κοινωνία.

Οι λέξεις χωρίς μνήμη και ευθύνη, σέρνονται στην καθημερινότητα, κουρέλια χωρίς σώμα, που τα παίρνει ο άνεμος, όπως τις ξεσκισμένες αφίσες των κομμάτων και των σωματείων… Δεν μπορούμε να συνεννοηθούμε διαφορετικά, παρά μόνο μέσα από την αγάπη, την τρυφερότητα του χαδιού, το ερωτικό μας βλέμμα. Από την επαφή μας με τη γη, με τη φύση, θα ξαναγεννηθεί ο καινούριος λόγος της ατομικής ευθύνης και μνήμης.

– Άρα έχεις πρόταση…

– Όχι, μα θαρρώ πως μια μέρα θα ξανανταμώσουμε και με τον εαυτό μας, και με τον διπλανό μας, και με τον κόσμο… Σκέφτομαι πως η κινητήρια δύναμη της ζωής είναι η αναζήτηση της χαράς,

της ηδονής, της απόλαυσης. Αυτό το βλέπεις με την πρώτη ματιά γύρω στη φύση, αν τα μάτια σου είναι ακόμα κατοικημένα από τις αισθήσεις. Ζωή, ηδονή, χαρά θάνατος, είναι μια αδιατάρακτη ταυτότητα, κι αυτό είναι ένας σημαντικός λόγος αισιοδοξίας…

Το λάθος των επαναστατικών κινημάτων ήταν πως αναζήτησαν τις νέες πολιτισμικές αξίες σ' έναν πυρήνα δυστυχίας. Δεν ξέρω αν με καταλαβαίνεις, μα θέλω να πώ πως, αντί να κηρύξουμε την απόλαυση της ζωής, κηρύξαμε την ισότητα στα καταναλωτικά αγαθά. Αντί την απελευθερώση από την πολυπλόκαμη εξουσία, την ελευθερία του συνέρχεσθαι… Έτσι, από επαναστατικοί καταλύτες γίναμε απόστολοι-εξουσία του κερατά. Η αναζήτηση αυτής της «ευτυχίας» μας οδήγησε στην ίδια αντίληψη για τη ζωή, στον ίδιο τρόπο σκέψης και τρόπο ζωής, με τον καπιταλισμό, που θέλαμε να ανατρέψουμε.

Ήταν φυσικό λοιπόν, ύστερα από μια δραματική και τραγική περιπλάνηση, να ξανανταμώσουμε με τον καπιταλισμό, και μάλιστα ως υπανάπτυκτοι ή ξεπεσμένοι πρίγκηπες, αλλά με εκατομμύρια νεκρούς Δον Κιχώτες που, ποιος ξέρει, ίσως τούτη τη στιγμή τα θαμμένα κοντάρια τους πετάνε τα πρώτα βλαστάρια τους μέσα στη γη… Αλλιώς… δες τα, αν αφαιρέσεις τις λέξεις και τα συνθήματα, όλα τα άλλα είναι απελπιστικά όμοια… Μα τι περιμένεις, σαν ο Μάρξ, που ήθελε να λευτερώσει τον κόσμο, δεν μπόρεσε να λευτερώσει τον εαυτό του… Το ξέρεις δα πως ήταν «μοίχος», γαμούσε κρυφά την υπηρέτριά του, δηλαδή και αφεντικό με δούλα και υπόδουλος στην παντρειά… Μα πώς αλλιώς, αφού στην φιλοσοφική του ανάλυση «ξέχασε» το «συνουσιάζομαι άρα υπάρχω» και το αντικατέστησε με την μαλακία του Καρτέσιου: «σκέφτομαι άρα υπάρχω…». Κι αφού μόνο εμείς «σκεφτόμασταν», εμείς υπήρχαμε, κι όσο σκεφτόμασταν, τόσο χάναμε την επαφή μας με τη ζωή…»